

УРЕДНИК ТОПЧИДЕРА

Тридесет година био сам уредник у познатом издавачом предузећу. Кажем *познатиом*, јер је некад било познато. Кад неко престане да постоји, постаје непознат. Кад умреш – нема те. Од тог трена, све мање људи зна за тебе.

То предузеће многи су ценили. Кад је почело да пропада, нико га није жалио. И сад, као да нико не примећује име тог предузећа на многим старим књигама. С мојим именом је слична ствар. Свако име једном ће бити бивше.

Уређивао сам енциклопедије, речнике, лексиконе: митове народа света, уметничке прегледе, књиге општих знања... Неке смо преводили с других језика, неке су писали наши стручњаци. Све јединице једнообразне, истог обима, дата методологија... Литература, индекси...

Моја издања – узорна, без грешке.

Те књиге добро су се продавале. Лепо се живело, а онда је све пропало.

Кад почне да пропада држава, и књиге престану да буду потребне, Ништа не пропада, а да са собом, у пропаст, не повуче још нешто, што није заслужило пропаст.

У исто време поче да нестаје тоалет-папир и да опада продаја књига. У предузећу свађе и криза... Мене су најпре сменили, па ме послали на боловање, онда отпустили. Хвала мени, хвала њима...

Они који су највише учинили за успон и успех, постану највећи кривци кад започне пропадање.

Остао сам без повластице за превоз. Уместо у центар града, где су редакције, штампарије и кафане, упутих се у Топчидер, међу платане и храстове лужњаке.

Сада је јесен, сада се саде ахилеја, красуљак, даниноћ, зевалица, кандилка, љубичица, напоменка...

Парк ме умирио и променио. Као да ме освежила и подмладила влага из лишћа и траве. Осетио сам се спокојним испод грана, док иза мене нечујно протиче вода у каналу којим се пуне мало и велико језеро с муљем и барским биљкама.

Почех да изговарам нове речи: дивљи кестен, граб, багрем, јасмин. Стекох нова знања: боквица (*Plantago lanceolata*) – вишегодишња зељаста биљка из фамилије *Plantaginaceae*; Маслчак (*Taraxacum officinale*) – вишегодишња зељаста биљка из фамилије *Asteraceae*...

Одабрао сам једну клупу у хладовини. Ту је тихо, диван поглед. Радним даном, пре подне, не долази готово нико. Недељом, тек понеко, с децом или

с кучетом – поиграју се, прошетају, оду. Оставе отпатке: кутије од цигарета, кесице од чипса и слаткиша.

Сутрадан, дођем рано, видим: сам сам. Покупим отпатке око моје клупе. Чак и лишће, и гранчице покупим. Онда лепо седнем на клупу. Новине, по навици, крај мене, али радије гледам у небо и у лишће. Као да у томе нешто важније пише. Читам шта ја хоћу, не шта ми неко сервира... Тако и заспим, за трен, па се пробудим.

Прошетам. Око корпе за смеће – папирићи, пикавци, пластичне флаше. И то покупим, па у корпу. После, кад се туда вратим – уживам: све чисто и уредно. Моје дело!

Парк би могао бити још лепши, такорећи савршен, кад би се уредио, тако, као књига. И у књизи има корова – сувишне интерпункције, граматичких грешака, неједнаких форшлага... Највише ме нервира *койиле* – онај један полуред у врху нове странице... Треба уједначити размаке, висину наслова, шумстикле и непарне стране...

Купио сам на бувљаку једну мотичицу баштенску, почео да сређујем ивичњак, бетонски руб који дели стазу од травњака. Почупам травке проникле уз бетон. Довде је стаза, одавде трава – да се зна.

Онамо, гомила шута, песка, стакла. Ругло!

Пролазе људи: овај жури пословно, онај шетколи, прича сам са собом, или с пријатељем. Мене нико не примећује – ни војници, ни љубавници, ни ти старци. И то ми одговара. Учини ми се да ми се статуа богиње Церере смеши... (Лат. *Ceres*, римска богиња земљорадње, земаљских производа и плодности; код Грка: Деметра; зовем је Жетелица). Да сам мало млађи, још бих јој се удварао...

По кораку човека, по махању руке, осетим да ли ће бацити отпадак: трамвајску карту, празно пакло од цигарета, папирну марамицу... Пратим га. Нисам погрешо...

Ипак, стрепим: може доћи неко из Градског зеленила, из Управе Града... Не знам ко је надлежан за Топчидер. Питаће, ко ми је дозволио да уређујем парк. Знам, ако ме пита, не вреди што ја то чиним добровољно и бесплатно... Њихови закони и уредбе биће важнији од мог дела. Знам шта ће рећи: Како би било кад би се неко самопрогласио за уредника Србије... Или, Земаљске кугле!

Да ли да одем *шамо* и затражим дозволу за рад?

Мислили би да сам луд!

Можда би ми дали неки алат, косачицу, тестеру... Рукавице, комбинезон, чизме... С тим би се могло више урадити.

Знамо ми такве – можда би ми рекли. – Имали смо искуства с једним на Калемегдану, ха ха, тицо! Најпре, као, дођу, хоће да помогну, као, воле овај град, а онда испоставе рачун астрономски, траже исплату ретроактивно, признање стажа...

Пре би ми забранили да радим. Нико ме није примио да радим у парку. Немам ни лекарско уверење. Потврду да нисам под истрагом... Тражи те Хашки трибунал, а ти се кријеш ту, као дворски баштован, лијо лукава! Где

ти је држављанство, господине? Али ме, и без тога, могу отпустити. Ако ово изгубим, куда ћу?

Једног дана, покрај клупе, нађем сат. Сагнуо сам се да уклоним презерватив, кад, у влажној трави – сат. Мушки, руски „кировскиј“, не она јевтиноћа на батерије. Сутрадан, напишем, штампаним словима, читко и крупно: НАЂЕН МУШКИ САТ – власник се може јавити на телефон... Прикачим на дрво.

Другог дана, нож. Леп, „швајцарац“, с црвеном дршком и крстићем.

Онда, прстен. Са жигом, злато.

Имам, код куће, једну кутију од ципела и на њој сам написао НАЂЕНЕ СТВАРИ. Ту сам их све ставио: с налепницама, датумима и бројевима – да их вратим власницима, кад се појаве.

Неко изгуби бројаницу, неко марамицу. Оловку, кључ, шналу, играчку...

Идем, тако, по Топчидеру. Гледам једног човека: патике, тренерка. И дама, с њим, спортски обучена – наочари за сунце, капице... Баш би му одговарао онај нож. Личи ми на оне што воле са усеку штап од јасминовог дрвета, па да га, оштрим ножем, обраде и нашарају... Приђем...

– Дobar дан, господине, опростите ако вас узнемиравам, да нисте, можда, ви, пре недељу дана, изгубили нож?

Он ме прострели погледом и презиром.

– Ко сте, бре, ви!

– Опростите, опростите – клањам се и повлачим.

Гледају за мном, а његова сапутница шапуће:

– Манијак! Видиш да је манијак, регистровани!

Лакше је с биљкама.

Бележим имена растиња – трава, цветова, дрвећа. Код куће, тражим њихова латинска имена, и особине. Хвала Богу, имам добрих књига: *Ливагске биљке*, *Цвеће из вашеј вртиа*, *Лечење биљем*, *Флора Европе*... Кад живим с тим дрвећем, морам знати како се зове, какви су им карактери. Немам бољих пријатеља. Јасмин, хибискус, шимшир, бор бели, бор црни, јела, смрча, туја...

У богатом свету, на развијеном западу, једе се свака травка... Зачини се, посоли, сервира као салата... Зато су тамо људи као говеда...

Прозивам, као у школи: Ацација, Бегонија, Бршљан, Винка, Бела Винка, Црвена, Георгина, Зумбул, Камелија, Каранфил, Лала, Мандрагора, Нарцис, Петунија, Рузмарин, Ружа, Фигус, Хортензија, Циклама, Шебој...

Почиње јесен. Пада лишће – све интензивније. Лишће с платана може прекрити цео парк. Оно се ујесен укрути – крупно и златно... Бићу немоћан, али ја то волим – нек ме савлада природа, нек ме затрпа, као у гробу... А пред пролеће, крећем у велики посао – сагласно с природом... Киша је на мојој страни.

Багрен обичан и багрен округли калемљен, жалосна врба, јавор зелено дрво и јавор крупног листа, јасен обичан, липа обична и липа крупног листа, платан, бреза, оскоруша, маџа леска, дафина миришљава врба, зова, јоргован, тамариск африкана...

Онај јоргован, ја сам окопао. Одмах је живнуо.

Бројим лампе и стабла. Љуљашке и клацкалицу неко давно украо – ноћу, натоварио на камион. И клупа има мање него раније... Да ли да и ноћу стражарим у парку? Украшће неко и брезу, и липу – какво је лоповско доба дошло.

Кад букне трава и крену топли дани, затворићу воду која пуни језерце... Скинем се у купаће гаће, уђем у базен, почнем чишћење. Најпре травуљину и муљ. Штета што немам чизме. Има много блата између плоча на дну... Све то могу да средим за неколико дана, а нека буде и десет... А онда, пустим воду и бистро језерце бљесне наред Топчидера. Слећу фазани, долазе веверице – да пију чисте воде.

Топчидер је стари краљевски парк. Нису случајно баш њега гађали бомбама.

Једино стрепим: ако ме неко пријави! Ја овај посао радим неовлашћено. Немам квалификације, немам дозволу ни да мислим о овоме. Заузимам нечије радно место, а толика незапосленост оптерећује друштво!

Шта да радим, ако ме и одавде отерају?